

درس ۸

تقسیمات کشوری ایران

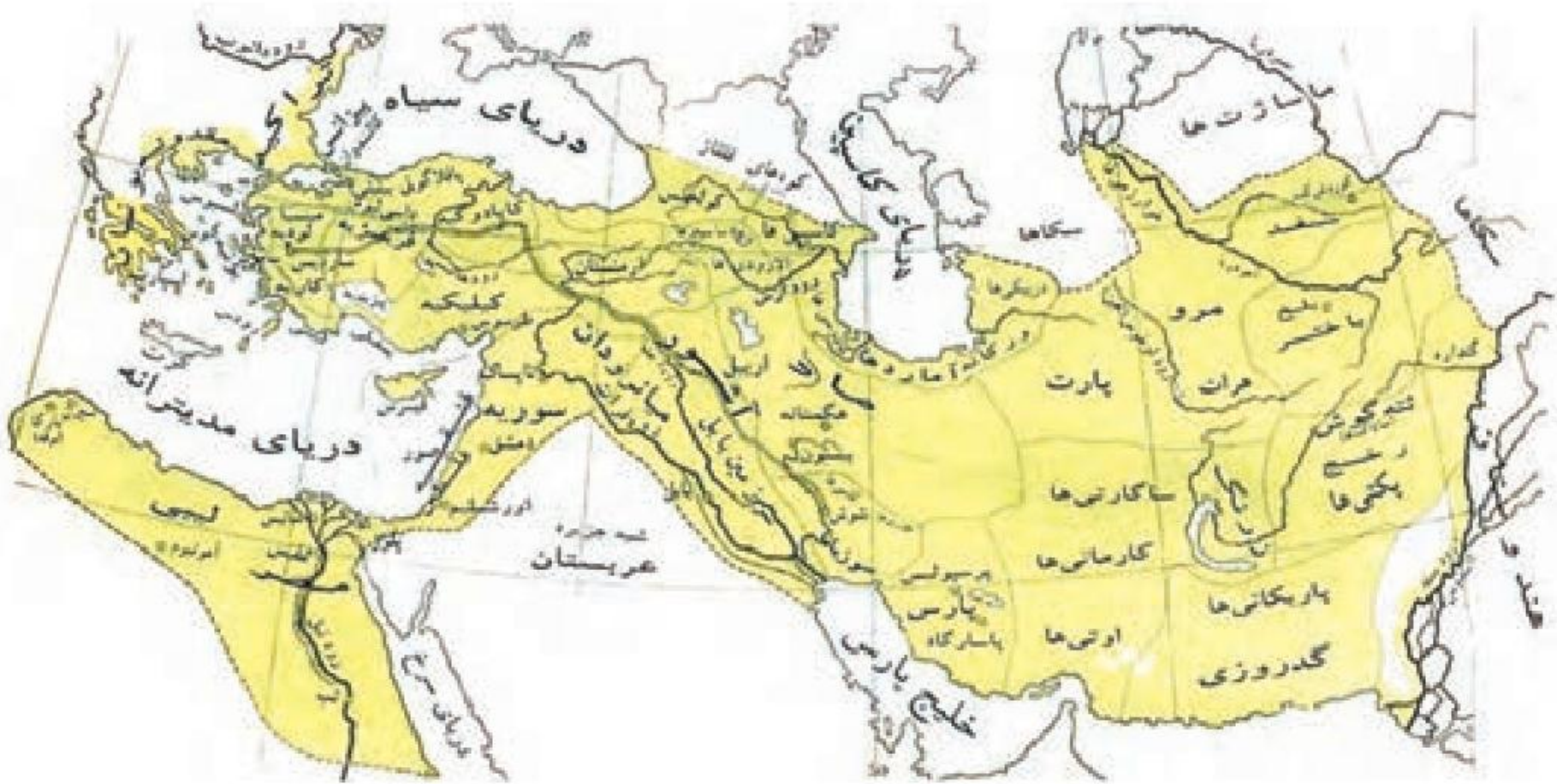
به تصاویر شناسنامه های زیر توجه کنید. به نظر شما موارد مشخص شده با رنگ سفید به چه مفهوم جغرافیایی در ایران اشاره دارد؟
اشاره دارد به نام مکان مانند شهرستان، بخش، دهستان و شهر

فعالیت

صفحه خالی شناسنامه را با مشخصات خود پر کنید و نام هر کدام از تقسیمات ذکر شده را با توجه به صفحه اول شناسنامه خودتان تکمیل نمایید.

— سابقه تقسیمات کشوری در ایران

نقشه تقسیمات کشوری ایران در زمان هخامنشیان

سابقه تقسیمات کشوری در ایران به زمان داریوش اول، پادشاه هخامنشی برمی گردد که برای اداره بهتر، آن را به قسمت هایی به نام سا تراپ تقسیم کرده بود.

تقسیمات سرزمینی را به ایرانیان نسبت می دهند.

در زمان ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت) خوره (استان) تسوگ (شهرستان) و رُستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

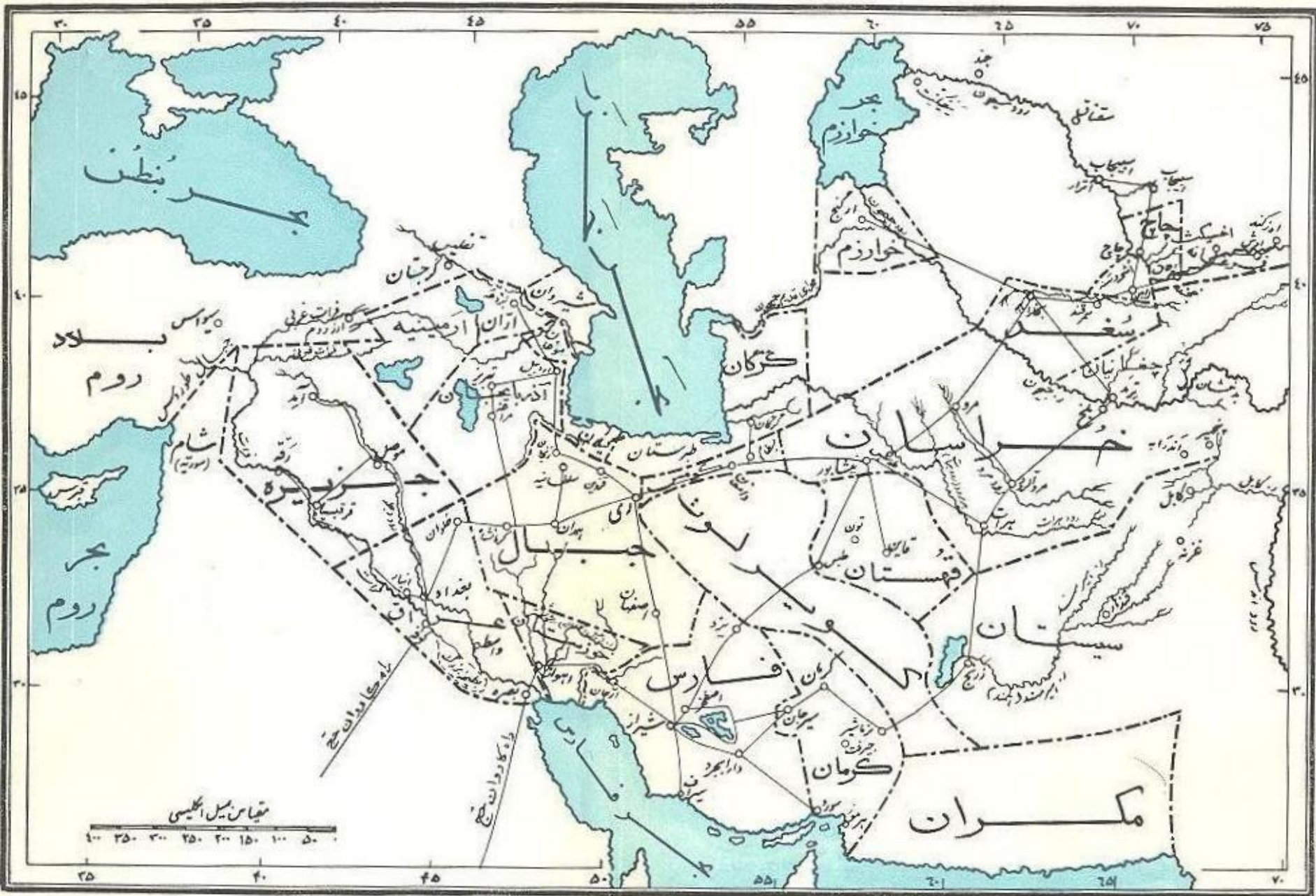
پس از ورود اسلام به ایران، خلیفه مسلمین برای هر شهر، حاکمی تعیین کرد و تمام کارها به حاکمان سپرده شد و هر کدام از آنها بر ولایتی حکمرانی می کردند.

بعد از حمله مغول از تقسیم بندی ایالتی استفاده، و ایران به ایالات متعددی تقسیم شد.

در زمان صفویه، افشاریه و زندیه، عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب، عبارت بود از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

ایران در زمان قاجاریه، دارای چهار ایالت بود.

۱- آذربایجان ۲- خراسان و سیستان ۳- فارس و بندر ۴- کرمان و بلوچستان و ۲۳ ولایت.

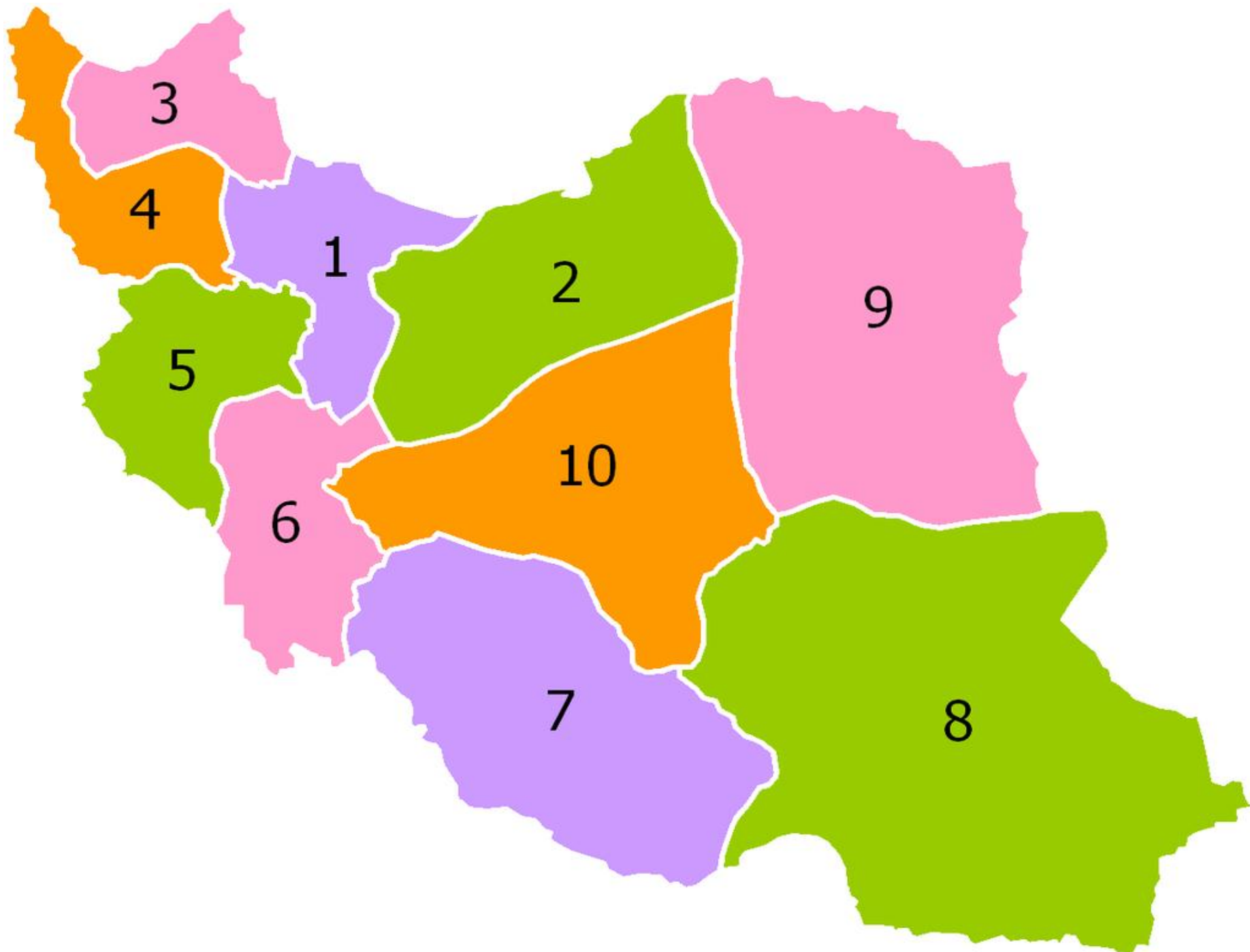
تقسیمات سیاسی ایران در زمان خلفای عباسی

نقشه تقسیمات کشوری ایران در زمان صفویه

در سال ۱۳۱۶ با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ده استان و ۴۹ شهرستان تقسیم شد.
در این قانون، هر استان به چند شهرستان و هر شهرستان به چند بخش و هر بخش به چند دهستان و هر دهستان به چند قصبه تقسیم شد.

استان یکم شامل شهرستان‌های:
۱- زنجان ۲- قزوین ۳- ساوه ۴- سلطان‌آباد (اراک) ۵- رشت ۶- شهموار (تنکابن)

استان دوم شامل شهرستان‌های:
۱- قم ۲- کاشان ۳- تهران ۴- سمنان ۵- ساری ۶- گرگان

استان سوم شامل شهرستان‌های:
۱- اردبیل ۲- تبریز ۳- میانه

استان چهارم شامل شهرستان‌های:
۱- خوی ۲- رضائیه (ارومیه) ۳- مهاباد ۴- مراغه ۵- بیجار

استان پنجم شامل شهرستان‌های: [۸]
۱- ایلام ۲- شاه‌آباد (اسلام‌آباد غرب) ۳- کرمانشاهان (کرمانشاه) ۴- سنندج ۵- ملایر ۶- همدان

استان ششم شامل شهرستان‌های:
۱- خرم‌آباد ۲- گلپایگان ۳- اهواز ۴-

استان هفتم شامل شهرستان‌های:
۱- بهبهان ۲- شیراز ۳- بوشهر ۴- فسا ۵- آباده ۶- لار

استان هشتم شامل شهرستان‌های:
۱- کرمان ۲- بم ۳- بندرعباس ۴- خاش ۵- زابل

استان نهم شامل شهرستان‌های:
۱- بیرجند ۲- تربت‌حیدریه ۳- مشهد ۴- قوچان ۵- بجنورد ۶- گناباد ۷- سبزوار ۸- جویمند

استان دهم شامل شهرستان‌های:
۱- اصفهان ۲- یزد

تقسیمات کشوری در ایران

استان

شهرستان

بخش

دهستان

از لحاظ نظام اداری،

دهستان تابع بخش،

بخش تابع شهرستان،

شهرستان تابع استان

و استان تابع تشکیلات مرکزی

(پایتخت) خواهد بود.

چرا شهر و روستا جزو تقسیمات کشوری نیامده؟

اداره کنندگان ۴ سطح (یعنی استاندار فرماندار بخشدار و دهیار) را دولت انتخاب میکند اما اداره کنندگان این دو نقطه (یعنی شهردار و دهدار) را مردم

برای اداره بهتر کشور، مناسبتر این است که آن را به واحدهای کوچک تری تقسیم کنند. این کار به منظور عرضه خدمات مناسب تر و تأمین نیازهای مردم در حال حاضر با اداره مطلوب تر صورت می گیرد. این تقسیمات، متناسب با موقعیت و زمان، تغییر می یابد.

تقسیمات کشوری ایران در حال حاضر عبارت است از: استان، شهرستان، بخش، دهستان، شهر و روستا

تقسیمات کشوری
ایران به تفکیک
استان و شهرستان

تقسیمات کشوری
ایران به تفکیک
استان

تقسیمات داخلی ایران

استان:

واحدی از تقسیمات کشوری است که با محدوده جغرافیایی معین، از به هم پیوستن چند شهرستان همجوار با توجه به موقعیت های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و طبیعی تشکیل می شود. استان، توسط استاندار اداره می شود.

شهرستان:

واحدی از تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند بخش همجوار تشکیل شده که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، واحد متناسب و همگنی را به وجود آورده است. شهرستان توسط فرماندار اداره می شود.

بخش:

واحدی از تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند دهستان همجوار، شامل چندین مزرعه، مکان، روستا و احیاناً شهر تشکیل شده که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، واحد همگنی را به وجود آورده است. بخش، توسط بخشدار اداره می شود.

دهستان:

کوچک ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می شود و از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن است و امکان خدمات رسانی و برنامه ریزی در سامانه و شبکه ای واحد را فراهم می سازد. دهستان توسط دهدار اداره می شود.

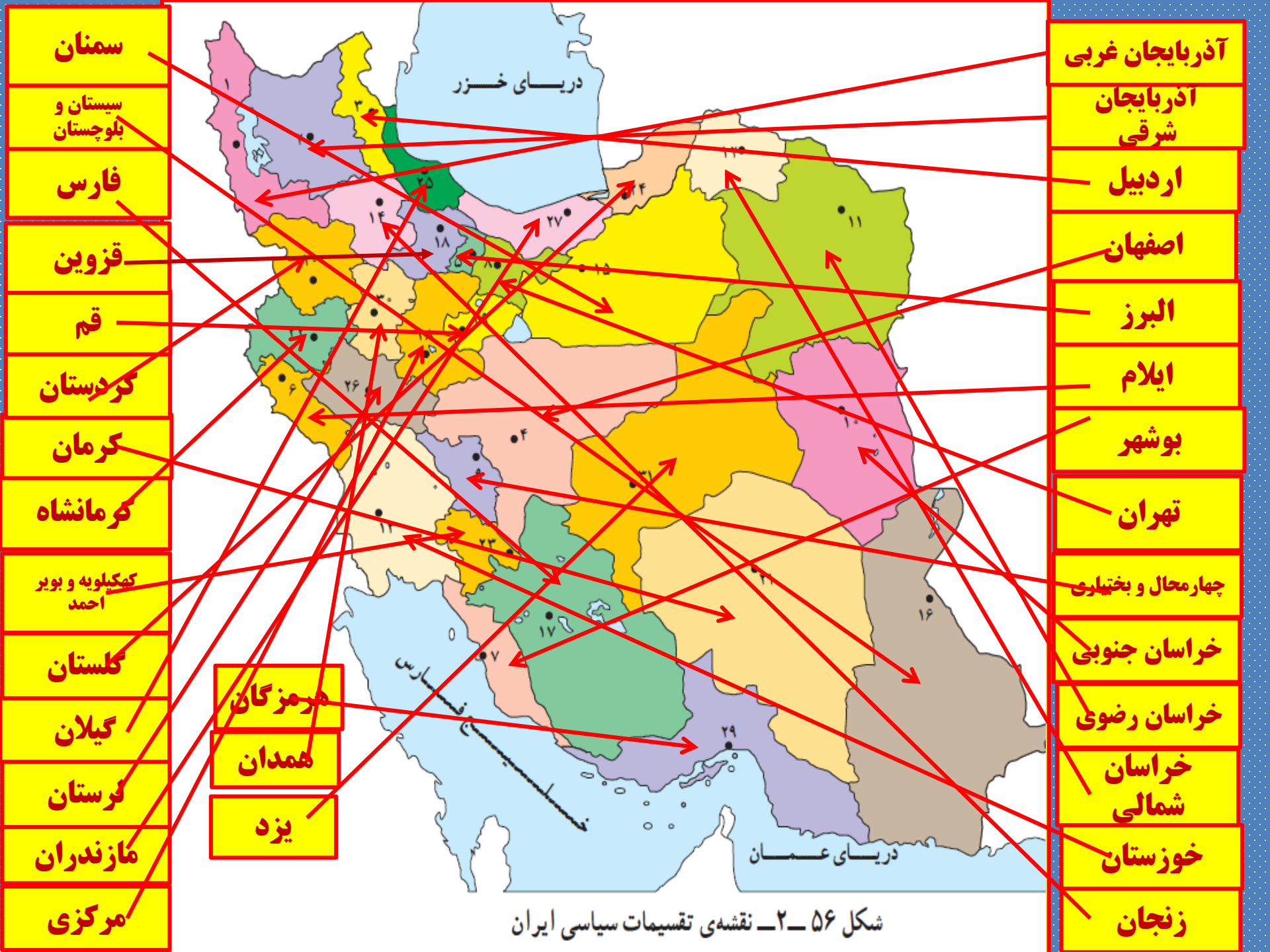
بیشتر بدانیم

براساس آخرین تقسیمات کشوری تا پایان سال ۱۳۹۳، کشور ایران از ۳۱ استان، ۴۲۹ شهرستان، ۱۰۵۷ بخش، ۲۵۸۹ دهستان و ۱۲۴۳ شهر، تشکیل یافته است.

روستا	شهر	دهستان	بخش	شهرستان	استان	کشور	واحد تقسیمات کشوری
دهیار	شهردار	دهدار	بخشدار	فرماندار	استاندار	وزیر کشور	مسئول
دهیاری	شهرداری	دهداری	بخشداری	فرمانداری	استانداری	وزارت کشور	واحد اداری

۱۷- فارس	۱- آذربایجان غربی
۱۸- قزوین	۲- آذربایجان شرقی
۱۹- قم	۳- اردبیل
۲۰- کردستان	۴- اصفهان
۲۱- کرمان	۵- البرز
۲۲- کرمانشاه	۶- ایلام
۲۳- کهگیلویه و بویراحمد	۷- بوشهر
۲۴- گلستان	۸- تهران
۲۵- گیلان	۹- چهارمحال و بختیاری
۲۶- لرستان	۱۰- خراسان جنوبی
۲۷- مازندران	۱۱- خراسان رضوی
۲۸- مرکزی	۱۲- خراسان شمالی
۲۹- هرمزگان	۱۳- خوزستان
۳۰- همدان	۱۴- زنجان
۳۱- یزد	۱۵- سمنان
	۱۶- سیستان و بلوچستان

شکل ۵۶-۲- نقشه‌ی تقسیمات سیاسی ایران

شهرستان قائنات

خراسان
جنوبی

تقسیمات کشوری از دیدگاه نقشه

**خراسان
جنوبی**

خراسان جنوبی

شهرستان قائنات

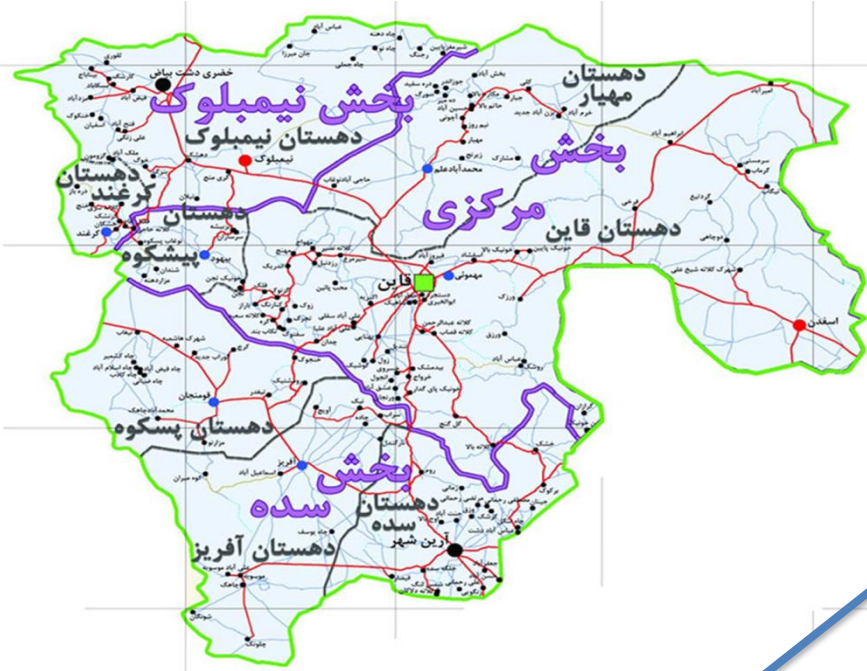
بخش سده

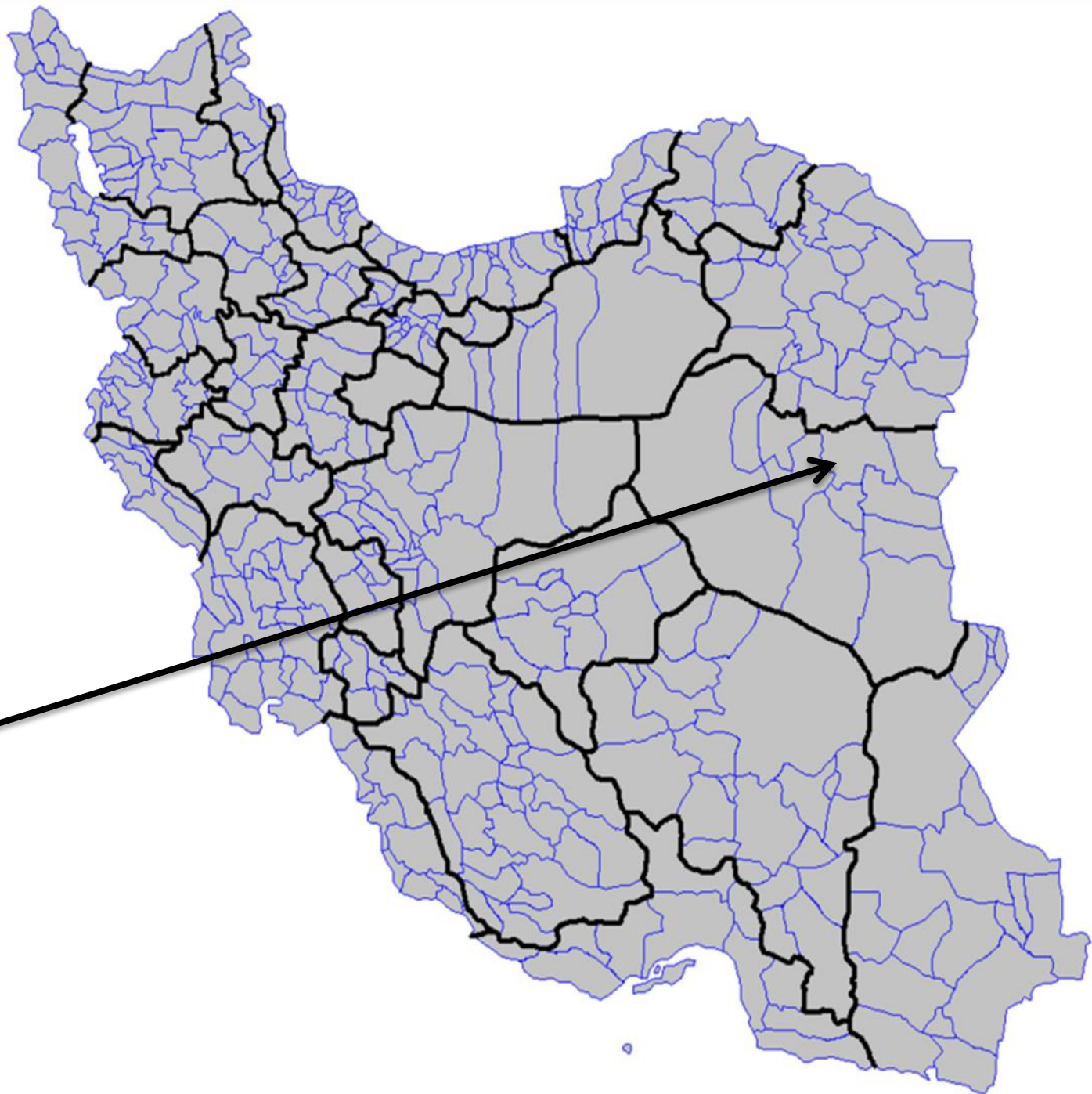
دهستان
پسکوه

دهستان پسکوه

دهستان پسکوه

با توجه به مطالب کتاب استان‌شناسی خود:

۱- به طور گروهی، نقشه استان خود را ترسیم، و شهرستان‌های آن را مشخص کنید.

۲- با مراجعه به بخش تقسیمات کشوری، وضعیت محل زندگی خود را از نظر قرارگیری در شهرستان، بخش، روستا و شهر، مشخص، و مانند تصاویر بالا برای هر کدام، نقشه‌ای تهیه کنید.

۳- با مراجعه به سایت اینترنتی استانداری یا اداره سیاسی محل زندگی خود، جدیدترین تغییرات تقسیمات کشوری استان خود را تهیه، و به کلاس گزارش کنید.

نمونه سوال

۱- ساتراپ چیست؟

۲- واحدهای تقسیمات کشوری ایران در زمان ساسانیان را نام ببرید.

۳- چهارایالت ایران در زمان قاجاریه را نام ببرید.

۴- علت تقسیمات کشوری چیست؟

۵- واحدهای تقسیمات کشوری ایران در حال حاضر را نام ببرید.

۶- اصطلاحات زیر را تعریف کنید:

- استان

- شهرستان

- بخش

- دهستان

- خوره

- تسوگ

- رستاک

۷- نام استان های ایران را در نقشه بنویسید.

همیشه پیروز باشید

محسن یوسفی

۰۹۱۲۷۵۴۳۳۹۱